

ДСНС УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (М. ВІННИЦЯ)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник училища

полковник служби

цивільного захисту

Микола ГОВОРУЩАК

_____ 2022 р

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

З НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою

«Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки»

спеціальності 261 Пожежна безпека

галузі знань 26 Цивільна безпека

Вінниця-2022

Психологія професійної діяльності. Освітня програма підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека. Вінниця: ВПУ ЛДУБЖД (м. Вінниця), 2022.

Освітню програму складено на основі стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека, затвердженого наказом МОН України від 06.04.2022 № 308, та освітньо-професійної програми «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 261 Пожежна безпека, затвердженої наказом училища від 04.07.2022 № 67-ОП.

Укладач: викладач психології
професійної діяльності,
спеціаліст першої категорії

Ольга НЕПИЙВОДА

РЕКОМЕНДОВАНО

до розгляду на засіданні педагогічної ради
цикловою комісією гуманітарних та
фундаментальних дисциплін
Протокол № 1 від «04» липня 2022 р.

Голова циклової комісії

Віталій КАРАЩУК

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради училища
протокол № 1 від «06» липня 2022 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Психологія професійної діяльності розкриває психологічні процеси, стани і закономірності роботи психіки людини, пов'язані з трудовою діяльністю та психологічні закономірності організації праці у соціальних групах.

Предметом навчальної дисципліни є психологічні особливості діяльності людини в трудових умовах.

Мета вивчення дисципліни: надати здобувачам освіти фундаментальну і логічно-послідовну систему знань, щодо психологічних аспектів міжособистісної і міжгрупової взаємодії людей, залучених до трудової діяльності. Сприяти формуванню професійних компетентностей диспетчерів, їх професійної самосвідомості.

У результаті вивчення дисципліни «Психологія професійної діяльності» здобувачі освіти повинні мати загальні компетентності:

- вміти швидко адаптуватися до специфічних умов і напрямів професійної діяльності;
- здатність до активної соціальної мобільності;
- вміти працювати з високим ступенем автономії, оцінювати потенційні результати та ризики, приймати відповідальність;
- вміти працювати в команді;
- забезпечити навички міжособистісної взаємодії;
- здатність професійно комунікувати з різними категоріями людей, вести переговори;
- володіти методами психологічної допомоги постраждалим та самодопомоги;
- обґрунтовувати особливості когнітивних процесів (відчуття, сприйняття, уваги, уявлення, пам'яті, мислення тощо) як регуляторів трудової діяльності та їх розвиток
- аналізувати вплив психічних властивостей (спрямованості, характеру, темпераменту, здібностей) суб'єкта трудової діяльності на її ефективність.

Засоби діагностики успішності навчання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- залік.

6 Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності диспетчера

7 Психологія та психодіагностика як чинники психічного благополуччя

7 Принципи професійної етики диспетчера

Залік

Всього годин/кредитів СКТС

на 4 семестр

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ тем	Назви тем	Всього годин	Кількість аудиторних годин				Самостійна робота
			всього	лекції	семінарські заняття	залік	
1	Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки. Методи вивчення трудової діяльності	7	2	2	-	-	5
2	Психологія працездатності та професійний потенціал. Працездатність і функціональні стани суб'єкта праці	9	4	2	2	-	5
3	Суб'єкт професійної діяльності. Професіогенез особистості. Професійно важливі якості диспетчера	7	2	2	-	-	5
4	Когнітивна сфера та індивідуально-типологічні властивості суб'єкта професійної діяльності	9	4	2	2	-	5
5	Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності. Психологія ефективного професійного спілкування	10	4	2	2	-	6
6	Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності диспетчера	8	4	2	2	-	4
7	Психогігієна та психопрофілактика як чинники психічного благополуччя. Принципи професійної етики диспетчера	8	4	2	2	-	4
	Залік	2	2			2	
	Всього годин/кредитів ЄКТС на 4 семестр	60/2	26	14	10	2	34

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки. Методи вивчення трудової діяльності

Психологія праці як галузь наукового знання про працю. Об'єкт, предмет і задачі психології праці. Категорії «діяльність» і «праця» в психології. Взаємозв'язок психології праці з іншими дисциплінами. Місце психології в системі наук про людину як суб'єкта діяльності. Наукові знання про психологічні особливості трудової діяльності. Основні напрями сучасних досліджень у галузі психології праці, та основні завдання, що ними розв'язуються. Вимоги до добору й застосуванню методів вивчення діяльності. Методи спостереження. Метод критичних інцидентів. Особливості застосування методу опитування. Тестування. Мета та завдання професіографії. Вимоги та процедура складання професіограми. Типова програма професіографії.

Рекомендована література: 1,3,4,5.

Тема 2. Психологія працездатності та професійний потенціал. Працездатність і функціональні стани суб'єкта праці

Категорія професійної діяльності. Психологічна структура професійної діяльності. Загальна побудова діяльності, її предметні та структурні компоненти. Мотиви діяльності. Функція передбачення (антиципація) процесу досягнення результату. Способи, засоби та умови реалізації мети праці. Інформаційна основа діяльності (ІОД). Визначення та характеристика ІОД. Рівні формування. Процеси прийняття рішення (ПР). Етапи процесу ПР. Специфіка ПР залежно від місця у структурі діяльності. Рішення детерміновані та імовірнісні. Типи критеріїв ПР. Основні види діяльності.

Основні закономірності динаміки працездатності фахівців. Критерії оцінювання працездатності спеціалістів. Загальна характеристика психічних станів людини у професійній діяльності. Працездатність і стомлення. Основні закономірності динаміки працездатності фахівців. Критерії оцінювання працездатності спеціалістів. Організація контролю та прогноз працездатності спеціалістів. Функціональні стани людини у трудовій діяльності. Види функціональних станів. Стан психічної напруженості. Стан монотонії. Стан зниження мотивації. Стан тривожності. Індиферентний стан. Професійна самосвідомість.

Рекомендована література: 1,3,4,5.

Тема 3. Суб'єкт професійної діяльності. Професіогенез особистості. Професійно важливі якості диспетчера.

Суб'єкт професійної діяльності як головний компонент ергатичної системи. Суб'єкт професійної діяльності як багато знакова різнорівнева система. Структура суб'єкта професійної діяльності: мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий та операційний компоненти. Мета, функції та завдання професійної орієнтації особистості. Професіографія, професіограма і психограма. Типи професіограм. Види професіограм. Професіоналізм і моделі спеціаліста. Професійно важливі якості диспетчера.

Рекомендована література: 1,3,4,5.

Тема 4. Когнітивна сфера та індивідуально-типологічні властивості суб'єкта професійної діяльності

Сенсорно-перцептивні процеси: відчуття та сприймання. Основні закономірності та властивості пізнавальних процесів. Класифікація сенсорно-перцептивних процесів. Психологічні особливості розвитку відчуття та сприймання. Атенційні процеси. Фізіологічні основи уваги та принцип доміанти. Основні види уваги: довільна, мимовільна та після довільна. Уява у трудовій діяльності суб'єкта. Аглютинація та її роль у створенні нових образів. Процеси пам'яті та уявлення. Мислення у практичній діяльності. Індивідуально-психологічні властивості особистості та їх урахування в процесі трудової взаємодії. Типи темпераменту. Типологія характерів. Психологічна структура та Я-концепція особистості. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема.

Рекомендована література: 1,3,4,5.

Тема 5. Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності суб'єкта. Психологія ефективного професійного спілкування

Інтегративні психічні процеси як регулятори професійної діяльності: ціле утворення, антиципація, прийняття рішення, планування, контроль, корекція. Сутність і види конфліктів в колективі. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в трудовому колективі. Форми й типи поведінки людини в конфліктній ситуації. Принципи і методи подолання конфліктів. Формування соціально-психологічного клімату в колективі. Психологічні особливості стилів керівництва. Наставництво. Ефективна комунікація у діловому спілкуванні. Інтерактивний рівень спілкування. Перцептивний рівень спілкування. Правила підтримуючого спілкування.

Рекомендована література: 1,2,3,4,5.

Тема 6. Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності диспетчера

Значення проблеми психічної напруженості та стресу в житті й діяльності людини. Визначення поняття психічне напруження і стрес. Сутність стану стресу та його зв'язок із поняттями «емоції» та «психічна напруженість». Розвиток вчення про стрес. Біологічна теорія стресу – «Загальний адаптаційний синдром» (Г.Сельє). Теорії та моделі стресу. Умови виникнення і розвитку стресу. Вплив індивідуальних особливостей суб'єкта праці на характер стресових реакцій. Механізми регуляції психологічного стресу.

Рекомендована література: 1,3,4,5.

Тема 7. Психогігієна та психопрофілактика як чинники психічного благополуччя. Принципи професійної етики диспетчера

Методи регуляції, навіювання й екстрена психологічна допомога при стресі й стресових розладах. Методи психологічної саморегуляції станів. Класифікація методів саморегуляції. Базові техніки й допоміжні засоби. Приклади програм навчання прийомам саморегуляції. Індивідуальні особливості освоєння навичок саморегуляції. Екстремальні впливи на психіку. Вплив «інформаційного голоду» на нервово-психічні функції людини. Монотонність і нервове стомлення. Проблема адаптації та дезадаптації. Принципи професійної етики.

Рекомендована література: 1,3,4,5.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 330 с.
2. Волянук Н. Ю. Психологічні основи прогнозування у системі професійної соціалізації особистості / Н. Ю. Волянук // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Т. ІХ. – Ч. 4. – 2007. – С. 215–222
Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
3. Балка В.В. Психологія праці особистості: Навчально-методичний посібник. – К.-Кременчук: П.П.Щербатих, 2006. – 76 с.
4. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 665 с.
5. Малхазов О.Р. Психологія праці: Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 208 с.

Електронні ресурси:

1. <http://chitalka.info/psy.html> – Електронні підручники онлайн «Психологія».
2. <http://psyh.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart4/index.html> – Вісник психології і соціальної педагогіки.
3. <http://osvita.ua/school/psychology/> – osvita.ua.
4. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Критерії оцінювання навчальних досягнень		
1	2	3
Початковий рівень	1	Здобувач освіти тільки приступає до виконання завдання або відтворює на рівні розпізнавання лише деякі його елементи. Мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної роботи. Під час відповіді допускає суттєві помилки, що призводить до неправильних висновків. Виконує до 20% від загальної кількості тестів.
	2	Здобувач освіти фрагментарно відтворює незначну частину завдання, має нечіткі, поверхові уявлення про об'єкт вивчення. Може відтворити кілька категорій, понять; виявляє здатність лише елементарно викласти думку. Виконує до 20% від загальної кількості тестів.
	3	Здобувач освіти відтворює менше половини завдання. Допускає суттєві помилки, може дати відповідь з кількох простих речень. Здатен відтворити окремі частини питання та має фрагментарні уявлення про розвиток культури. Відсутні сформовані уміння та навички. Не вміє скласти висновки до своєї відповіді. Виконує 30% від загальної кількості тестів.
Середній рівень	4	Здобувач освіти на рівні запам'ятовування, без розуміння, відтворює близько половини завдання, слабо орієнтується в поняттях. Описує без пояснень культурологічні процеси і явища. Має значні труднощі при аналізі та порівнянні, при цьому припускається значних помилок. Виконує 40% від загальної кількості тестів.
	5	Здобувач освіти, розуміючи основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, описати культурологічні процеси і явища; нездатний самостійно порівнювати, узагальнювати, аналізувати та робити висновки. Може частково обґрунтувати і проаналізувати свою відповідь. Виконує 50% від загальної кількості тестів.
	6	Здобувач освіти, виконуючи завдання, виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь на теоретичне питання правильна, але недостатньо осмислена (допускає певні неточності). Здатний поверхнево порівняти та аналізувати процеси, висловлювати власну думку, узагальнювати, визначаючи нечіткі причинно-наслідкові зв'язки та робити часткові, неточні висновки. Виконує 60% від загальної кількості тестів.

Достатній рівень	7	Здобувач освіти дає правильну відповідь, виявляє знання і розуміння переважної більшості навчального матеріалу. Правильно і логічно відтворює необхідний навчальний матеріал, правильно використовує термінологію, розуміє основоположні теорії і факти. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, пов'язуючи вивчений матеріал з життєвим досвідом. Виконує 70% від загальної кількості тестів.
	8	Здобувач освіти вільно розкриває основні поняття, основоположні теорії і факти, що супроводжують розвиток культури. Відповідь його є достатньо повною, логічною, обґрунтованою, але з деякими неточностями. Виявляє здатність аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь є достатньо повною, логічною, обґрунтованою, але з деякими неточностями. Виконує 80% від загальної кількості тестів.
	9	Здобувач освіти вільно викладає теоретичні знання, відповідь його є достатньо повною, логічною, обґрунтованою. Вільно оперує вивченим матеріалом, пояснює зв'язки між процесами, самостійно аналізує, порівнює і систематизує їх. Може застосувати знання в змінених, нестандартних ситуаціях. Висловлює стандартну аргументацію при оцінці культурологічних явищ та використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Виконує 90% від загальної кількості тестів.
Високий рівень	10	Здобувач освіти дає абсолютно правильну, вичерпну, послідовну і логічну відповідь, володіючи глибокими і міцними знаннями, які використовує при вирішенні нестандартних завдань, але при відповіді припускається окремих неточностей, які може виправити самостійно; може визначити тенденцію та протиріччя процесів, самостійно аналізувати і розкривати суть явищ і процесів, систематизувати та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; наявний творчий підхід; вільно орієнтується в нестандартних ситуаціях та робить логічні і аргументовані висновки; критично оцінює окремі факти, явища, ідеї. Виконує 95% від загальної кількості тестів.
	11	Здобувач освіти дає абсолютно правильну, вичерпну, послідовну, обґрунтовану і логічну відповідь, володіючи узагальненими знаннями з дисципліни, аргументовано використовує їх при вирішенні нестандартних завдань (питань); виявляє здатність аналізувати, розв'язувати проблеми; при виконанні завдання (у відповіді на питання) самостійно оцінює різноманітні явища, поняття і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; робить аргументовані висновки, але при відповіді припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та

		виправляє. Виконує 100% від загальної кількості тестів.
12		Здобувач освіти дає абсолютно правильну, вичерпну, послідовну, обґрунтовану і логічну відповідь, володіючи системними, дієвими знаннями, неординарними творчими здібностями. Схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу розвитку явищ і процесів, вирішує складні проблемні завдання, представляючи власні неординарні судження щодо цих явищ і процесів. Використовує інформацію, виявляючи самостійність, формує власне ставлення до неї; може запропонувати нестандартне вирішення проблеми або власний спосіб вирішення завдання. Користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
з НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

підготовки фахівця освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі еквівалентно-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Організація та функціональне забезпечення оперативного зв'язку у сфері пожежної безпеки» спеціальності 261 Пожежна безпека галузі знань 26 Цивільна безпека